

Хроника Currents Actualités

Naučni skup: Naš svet, drugi svetovi. Antropologija, naučna fantastika i kulturni identiteti. Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu, 11. 12. 2009. godine.

U organizaciji Centra za etnološka i antropološka istraživanja i Odeljenja za etnologiju i antropologiju, Filozofskog fakulteta u Beogradu, 11. decembra 2009. godine, u svečanoj sali "Dragoslav Srejić" na Filozofskom fakultetu, održan je naučni skup pod imenom *Naš svet, drugi svetovi. Antropologija, naučna fantastika i kulturni identiteti.*

Tema skupa se pokazala veoma interesantnom za veliki broj učesnika iz različitih naučnih oblasti, što je dalo poseban, interdisciplinarni i obuhvatan pogled na razmatranu problematiku ali i unelo dodatnu dinamiku koja se ogledala, pre svega, u interesantnim i inspirativnim diskusijama koje su vođene tokom skupa. Svoja razmišljanja o mestu i ulozi naučne fantastike u savremenoj kulturi, interpersonalnim odnosima, konceptualizaciji pojedinih segmenata svakodnevnog života, kao i vrednosnih sistema ili smisla života, predstavili su *Bojan Žikić, Miloš Milenković, Gordana Gorunović, Vladimir Ribić i Danijel Sinani* sa Odeljenja za etnologiju i antropologiju, Filozofskog fakulteta u Beogradu, *Ljiljana Gavrilović i Ivan Đorđević* iz Etnografskog instituta SANU, *Ivan Vuković* sa Odeljenja za Filozofiju, Filozofskog fakulteta u Beogradu, *Dejan Ognjanović* sa Filozofskog fakulteta u Nišu, *Aleksandar*

Dobrijević iz Instituta za filozofiju i društvenu teoriju u Beogradu, *Stevan Vuković*, filozof i teoretičar kulture i *Zlatko Knežević*, antropolog.

Nakon uvodne reči i pozdrava, koje su održali organizatori skupa prof. dr Bojan Žikić, upravnik Odeljenja za etnologiju i antropologiju i doc. dr Miloš Milenković, upravnik Centra za etnološka i antropološka istraživanja, prešlo se na radni deo naučnog skupa koji je bio organizovan u tri sekcije: Nacionalni i tuđinski identiteti, Tuđini, tehnologija i identiteti i Žanr, mediji i identiteti.

Dejan Ognjanović u svom radu **Pro-past sveta nije šteta**, bavio se procesom otuđenja našeg sveta i njegovim pretvaranjem u tuđinski, radikalno drugačiji, kao i uticajima toga procesa na psihi i identitet junaka romana Dž. G. Balarda. Ognjanović ističe da naučna fantastika ima potencijal da progovori ne o drugima, već o našem svetu i ne o vanzemalcima, nego o ljudima, ukazujući na ideju o potrebi suštinskog reorganizovanja i redefinisanja postojećeg sveta u Balardovim romanima. U radu **"Nacionalni heroj" u domaćoj naučno-fantastičnoj književnosti**, Ivan Đorđević je razmatrao način na koji se nacionalni heroji poput Karađorđa, Miloša i Marka Kraljevića predstavljaju u domaćoj sf produk-ciji, s aspekta njihovog pozicioniranja, rekontekstualizacije i revalorizacije u odnosu na socijalno-političku realnost kulture u okviru koje ova književnost nastaje. Vladimir Ribić je u radu **Svemir kao**

američki imperijalni prostor predstavio kako američko "osvajanje" svemira kao jedan od aspekata legitimizacije njihove imperijalne hegemonije, ali i ideja da SAD doživljavaju sebe kao legitimnog predstavnika čovečanstva, nalazi svoj odraz u folkloru i naučnoj fantastici. Predstavljajući rad **Zašto zombiji nikada ne pobeđe?**, Stevan Vuković, Ivan Vuković i Miloš Milenković su, u formi debate, sučelili argumentaciju za ili protiv tezi da analiza koncepta zombija u sferi horor produkciji sugerise da je reč o sugestivnoj inverziji standardnih socijalno-teorijskih predstava o individualizmu. Ključna ideja je da ljudska populacija zahvaljujući kolektivizaciji ciljeva i saradnji pobeđuje u borbi za osnovne resurse, dok zombi populacija gubi upravo zbog individualističkog nastupa. Bojan Žikić u radu **Mi smo Ja, a Oni su Roj. Individualni i kolektivni identitet kao relacionalno svojstvo ljudi i tuđina u naučnoj fantastici** pokazuje na koji način se motiv o kolektivnom umu/genetskom pamćenju tuđina - kao izuzetno bitno oruđe, koje koriste u konfrontaciji s ljudima, upotrebljava kao sredstvo konstruisanja identifikacionog markera, koji suštinski razdvaja ljudsku od tuđinskih rasa, izgrađenog na opoziciji između individualnog i kolektivnog identiteta, kao na relacionim svojstvima ljudi, odnosno njihovih tuđinskih protivnika. U radu **Ostrvo dana sutrašnjeg** Gordana Gorunović razmatra načine na koji se u romanu *Mogućnost ostrva* Mišela Uelbeka, na osnovu iskustava iz naučno fantastične književnosti, problematizuje budućnost XXI veka, putem mapiranja i promišljanja glavnih tema i gorućih problema sa kojima se društva u okviru Zapadne civilizacije suočavaju u postmoderno doba. Ljiljana Gavrilović je u radu **Između straha i sna: tehnologija u svakodnevicu** istakla da naučna fantastika kao žanr nudi

два potpuno oprečna pristupa tehnološkim inovacijama – prosvetiteljsko oduševljenje napretkom koji se doživljava kao sredstvo za sve obimnije savladavanje prirode ali i romantičarski strah od svega što nas udaljava od prirode i razara idealizovane modele prošlosti i sadašnjosti, koja će veoma brzo postati prošlost - i pokazala kako oba pristupa utiču na svakodnevno ponašanje sve većeg broja ljudi u globalizovanom svetu. U radu **Kraj potrage za smislom ljudske egzistencije? O virusima, ljudskim telima i etici pesimističke kulture nakon socijalne traume**, Aleksandar Dobrijević i Miloš Milenković su u polemičkom maniru predstavili ideju da je došao kraj dvoipohiljadugodišnjoj raspravi o smislu ljudske egzistencije nakon što nas je sferna produkcija naučila da je smisao naše egzistencije da pružimo organsku osnovu za održanje superiornije vrste – virusa. Problematizovane su etičke dimenzije pesimističke kulture, s posebnim naglaskom na politiku interpretacije u društvu nakon socijalne traume. Zlatko Knežević je u radu **O nečemu ni iz čega i pozitivnim dušama: antropologija, naučna fantastika i tehnologija** kroz antropološku prizmu sagledao, u sferi žanru sveprisutnu, ideju o neupitnom tehnološkom i naučnom razvoju čovečanstva kao osnove budućih svetova, te razmotrio refleksije konstrukcije i konstituisanja tehnoloških sistema i njihovih obećanja u naučnofantastičnoj literaturi i žanru uopšte. U radu **NLO religije: Religijski, (mas)medijski i (pop)kulturni fenomen?** Danijel Sinani razmatra značajne faktore koji su uticali na formiranje i razvoj NLO religija kao specifičnog oblika alternativne religioznosti. Analizirane su teologije, ikonografije i aktivnosti nekoliko NLO religijskih pokreta i diskutovane su njihove bazične religijske i, uopšte, kulturološke postavke.

Pored prethodno predstavljenih radova i učesnika, nekoliko prijavljenih autora, na žalost, nije bilo u mogućnosti da uzme učešća u radu naučnog skupa, ali će njihovi tekstovi biti objavljeni u tematskom zborniku radova.

Na kraju, potrebno je naglasiti da je skup bio izuzetno dobro posećen, a zain-

teresovana publika je učestvovala u zanimljivim diskusijama, koje su, verujem, otvorile niz novih pitanja i problema za dalja razmatranja i neke nove skupove.

Danijel Sinani